

**СЕКЦІЯ
АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СУЧАСНОЇ ІТАЛІЙСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ, ПЕРЕКЛАДУ ТА
ЛІНГВОДИДАКТИКИ**

УДК 811.131.1'367.624

Грачова А. В.

кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри італійської філології

Поклад Т. М.

асистент кафедри італійської філології

БАЗОВІ ДИФЕРЕНЦІЙНІ ОЗНАКИ ЧАСОВОГО ДЕЙКСИСА

Глибинне занурення до сутності будь-яких лінгвістичних явищ уможливлене виключно за умови врахування безсумнівної значущості людського чинника. Свідченням цієї тези є факт посилення інтересу багатьох дослідників до тих мовних категорій, які ілюструють чіткий зв'язок між семантичним наповненням комунікативної ситуації і безпосереднім учасником мовленнєвої взаємодії. До складу згаданих лінгвістичних понять антропоцентричного типу віднесено часовий дейксис, що являє собою об'єкт наукової зацікавленості таких вчених, як Ю. Д. Апресян, М. І. Віоліна, О. Л. Єрзінкян, К. К. Кашлева, Є. В. Ключева, С. А. Чалабян та ін. Проте, попри очевидну концептуальну виваженість тематичних студій зазначених спеціалістів, питання вказівних властивостей часових конкретизаторів не втрачає своєї **актуальності** і потребує додаткового вивчення.

Дейксис (від грецьк. *δείξις* – «вказівка»), вперше схарактеризований у давньогрецьких граматичних розвідках, є своєрідним механізмом координації різнорідних аспектів комунікативного акту відносно параметрів мовної ситуації. Варто підкреслити, що у ході організації мовленнєвого процесу невід'ємною є диференціація лексичних одиниць, наділених характеризувальною і вказівною функціями. Так, зокрема, називні лінгвістичні елементи надають якісну характеристику предметам і явищам, натомість дейктичні одиниці відображають сутність конкретного об'єкту (події) за рахунок його орієнтації щодо певної точки відліку. Природним центром мовленнєвої ситуації є мовець («номінатор»), який визначає принцип організації просторово-часових лінгвістичних відносин, а результатом покликання на фігуру комуніканта є створення «ядра тлумачення» двох визначальних лексемних виразників просторового і часового дейктичного налаштування: «тут» і «зараз» [2]. Втім, у деяких випадках автор висловлення не репрезентує координаційний центр, а ключом для декодування тієї інформації, яка міститься у дейктичних одиницях, є інша точка відліку.

З огляду на гетерогенність кількісних лінгвістичних елементів, наділених вказівними властивостями різної якості і форми виявлення, вважаємо слушним наголосити на функційно-семантичному категорійному статусі дейксиса, сформованого в окреме поліцентричне Вказівне Мегаполе. Одним із ключових сегментів цієї універсальної багатокомпонентної цілісності є Вказівне Поле Часу [2]. Його конституенти, різнорідні за частиномовними, змістовими і формальними ознаками, націлені на ілюстрацію часових показників комунікації. Функцією стрижневої точки часової координації процесу наділено момент мовлення як той епізод, що безпосередньо пов'язаний із ініціатором розмови. Лексичні часові дейктики, які, згідно із підкресленням О. О. Артьомової, «є базовими актуалізаторами часових параметрів мовного акту», підлягають обов'язковому класифікуванню за їхньою приналежністю до конкретного часового Мікрополя (Передування, Одночасності і Слідування) [1]. Слід окремо зауважити, що такий аналіз слова реалізується за рахунок ретельного дослідження його дефініції.

Неоднорідний за компонентним наповненням комплекс лексичних часових вказівників вміщує мовні елементи із відмінним лексико-граматичним статусом: дієслівним, іменниковим і прикметниковим, однак, безперечно, найвищий рівень дейктичності притаманний семантиці прислівникових часових актуалізаторів. Поділяючи наукову позицію О. Л. Єрзінкян, констатуємо, що ґрунтовне вивчення вказівної потенції будь-якої (і в тому числі, адвербативної) лінгвістичної одиниці передбачає її кваліфікацію за чотирма базовими критеріями. Відповідно до першого з них, необхідним є протиставлення «чисто» дейктичного змістового налаштування слова змішаному засобу номінації, свідченням якого є гармонійне співіснування у значеннєвій лексемній структурі називних і дейктичних компонентів. У процесі поглибленого дослідження часових індикаторів за типом орієнтації фундаментальною є опозиція семантики слів суб'єктивної / об'єктивної вказівки (у першому випадку центром мовної координації є актуальний момент мовлення, у другому – інша точка відліку). Третій класифікаційний критерій ілюструє контрастивність експліцитного (формально вираженого) та імпліцитного способів вираження дейктичної природи лексеми. Форма вказівки (виокремлено абстрактну і конкретну) надає інформацію щодо «представленості у словниковій дефініції

досліджуваних одиниць» [2]. У цьому ракурсі прислівник як репрезентант абстрактної вказівки справедливо номіновано часовим деталізатором найвищого ступеня дейктичності.

Підсумовуючи, варто зауважити, що часовий дейкис відіграє роль складного лінгвістичного механізму реалізації значеннєвої цілісності висловлення. Принцип функціонування різнорідних індикаторів часових параметрів події у її співвіднесенні із точкою відліку становить актуальну і перспективну проблему сучасного мовознавства.

Література

1. Артемова О. А. Лексические актуализаторы темпорального дейкиса в белорусском языке: семантико-типологический аспект. Вестник Тюменского государственного университета. Гуманитарные исследования. Humanitates. 2017. Т. 3. № 2. С. 23 – 31.
2. Ерзинкян Е. Л. Семантика и прагматика дейктического слова (на материале современного английского языка) : автореф. дисс. на соиск. ученой степени д-ра филол. наук : 10.02.07. Ереван, 2012. 54 с.
3. Лайонз Дж. Введение в теоретическую лингвистику. М. : Прогресс, 1978. 544 с.
4. Магомедова А. К. Лексические средства выражения пространственного и темпорального дейкиса даргинского и немецкого языков : автореф. дисс. на соиск. ученой степени канд. филол. наук : 10.02.20. Махачкала, 2009. 26 с.

UDC 371.134(025)

Marakhovska N.

PhD, Associate Professor of Italian Philology Department

FORMULATING ART-THERAPY BASED LEARNING TASKS TO DEVELOP LEADERSHIP QUALITIES OF HUMANITIES MAJORS

The characteristic feature of the Humanities is the enhancement of the emotional and value component of the learning content that affects emotional, intellectual and spiritual sphere of students, and determines moulding of their position, in particular the leadership one, as well as their self-development not only in a future professional activity, but also in other socially important ones. The educational potential of art-therapy hasn't been comprehensively studied so far. The American Art Therapy Association states that art-therapy implies using art media, the creative process, and the resulting artwork to explore feelings, reconcile emotional conflicts, foster self-awareness, manage behaviour and addictions, develop social skills, improve reality orientation, reduce anxiety, and increase self-esteem. Also it is said that art therapy practice requires knowledge of visual art (drawing, painting, sculpture, and other art forms) and the creative process, as well as of human development, psychological, and counselling theories and techniques [1]. Therefore it is essential to use art-therapy in the process of teaching the Humanities majors in higher education institutions.

The rationale for employing art-therapy in teaching is emphasized by many scholars (Gliga, 2001; Gnezda, 2015; Scout, 1995; et al.) [2; 3; 4] but its methodological provision still needs to be designed and implemented. As V. T. Scout duly notes, the teacher should be willing to try new media herself/himself and bring fresh ideas to the classroom, and remain flexible enough to allow the student to explore other encounters and artistic endeavours [4, p. 30].

While teaching English to the Humanities majors we recommend to formulate learning tasks on the basis of various art-therapy techniques, i.e. visual art, imago and drama therapy, bibliotherapy, etc. to actualise students' knowledge about leadership as an interdisciplinary phenomenon and develop respective students' skills [6]:

1. Design a collage entitled 'What kind of leader could I be?' and present it to your groupmates.
2. Your birthday is coming soon and your parents insist on inviting «the mixed up guests». So «arrange» a party for the middle-aged people and the youth, the parents and their kids. Remember that your guests should be a coherent group and thus, try to think of activities that will unite and please everybody. Write a scenario for your 'party'.
3. Write a book (a manual) for parents devoted to future leaders' upbringing.
4. Make a presentation entitled «Images of leaders in literature, music and art». Compile an album, write a scenario and conduct the meeting of an artistic club.
5. Write a scenario for the documentary programme «Leaders with negative charisma. Evil genius of history (Napoleon, Hitler, Stalin)».
6. Create and defend the project of a monument to an effective leader.
7. Prepare and conduct the roleplay «A Leader under Trial» (it can be a historical person or a literary character). Distribute the roles of an attorney for defence, a prosecutor, jurors and a judge.

Reading short stories written by the British and American authors can also contribute to acquisition of the concept «leadership» by the Humanities majors and raising their awareness of the necessity for moulding their own leadership position in all spheres of life. The reading tasks which are based on bibliotherapy can be formulated as follows [5]: